hejmar 33 bihar 2003

KURMANCÎ

rojnameya taybetî ya Enstîtuya Kurdî ya Parîsê li ser pirsên zaravê kurmancî

Min ev nivîsî ne ji bo sahibrewacan
Belkî ji bo biçûkêd Kurmancan
Ehmedê Xanî
(Sedsala XVII)

Civîna Biskops Arnöyê

Bihar 2003

*Civîna 33an ya **Kurmancî** rojên di navbera 12 – 19/4-2003an de li Swêdê, li Biskops Arnöyê kom bû. Beşdarên civînê li ser termên komputerê, peyvên dunavî, termên coxrafyayê, stranên folklorî, devoka Berrîyê, zayîn û mirina heywanan û peyvên kurdî di zimanên cîran de xebitîn..*

Ev hevalên han di civînê de beşdar bûn: Mistefa Aydoğan (Mêrdîn), Lutfî Baksî (Xerzan), Elîşêr (Wan), Rojan Hazim (Hekarî), Hemîd Kilicaslan (Mêrdîn), Emîn Narozî (Batman), Selam Nûman (Qamişlo), Cemal Onursal (Cizîr), Zinar Soran (Dêrik), Newzad Şukrî (Dihok), Têmûrê Xelîl (Rewan), Reşo Zîlan (Agirî).

*Encamên ji xebata vê civînê di vê hejmara **Kurmancî** de tên belav kirin.*

Devoka Berrîya Mêrdînê

- I -

Amadekar : Hemîd KILIÇASLAN

kurmancî	tirkî	fransizî	îngilîzî
aciro dan; (ajro, haciro) dan, aj dan	yeniden filizlenmek, filizlenmek	germer, bourgeonner	to germinate, to bud
agir, sincirandina laş, heraret; germî	hararet, ateş	chaleur, fièvre, température	heat, fever, temperature
agirê gûr; agirê gurr	gür ateş	feu nourri	intense gun fire
agirjen	çakmak taşını çakarak ateş elde etmek için kullanılan demir	briquet, fusil (d'un briquet)	flint, flint-lock gun
alîn, aliyan	1) sarılmak; 2) dolanmak	1) s'enlacer ; 2) s'enrouler	1) to embrace one another; 2) to wrap oneself up
alandin	1) sarmak; 2) dolamak	1) enlacer ; 2) enrouler	1) to embrace; 2) to wrap
lê aliyan	bir işe sarılmak	se donner à un travail	to make work for oneself
alastin; alistin, dalistin	yalamak	lécher	to lick
alguherî, arguherî; warguherî	dinlenmeden sonra hareket ettirmek, sidik ve dışkısını ettirmek maksadıyla ve tekrar yatırılmak üzere sürünün gezdirilmesi	déplacer les bêtes de leur campement pour qu'elles fassent leurs besoins	to herd animals from their corral to let them open their bowels
aliqskî, alqskî	bir tarafı iyi yetişip olgunlaşmamış karpuz	pastèque dont un côté n'est pas encore mûr	a water melon, one side of which is unripe
anîn; înan, hînan	getirmek	apporter	to bring
arac kirin	yağı saklamak için yağ tulumu ve çömlek gibi araçları kaynatılmış yağ ve pekmezle sıvazlayıp kullanmaya hazır hale getirmek	enduire des récipients en outre ou en terre cuite avec de l'huile et du raisiné bouillants pour les imperméabiliser	to coat skin or earthenware vessels with boiling oil and grape juice to make them water-proof
arîn; aryan	ağrımak	avoir mal, souffrir	to be ill or in pain
arandin	ağrıtmak	faire souffrir	make someone suffer
arav	kirli çamaşır veya bulaşık suyu	eau usée de lessive ou de plonge	waste wash water
li aravê xistin	kirli çamaşır suyunu ikinci bir yıkamada kullanmak	utiliser l'eau usée de la lessive pour un deuxième lavage	to reuse wash water for a second wash
arava dev, devarav	mecazi olarak artık yemek	(fig.) restes d'un repas	the left-overs from a meal
ardik	1) kaba un; 2) ağaç kepeği	1) farine grossière ; 2) sciure de bois	1) coarse flour; 2) wood shavings
ardikê dan	dövme unu	farine de blé décortiqué	flour of dehusked wheat
ardikê bulxur; ardikê savar	bulgur unu	farine de boulghour	bulgar wheat flour
argûşk ketin	bademcikleri iltihap almak (mecazi)	avoir une amygdalite	to have tonsilitis
arîk, arîkê li rez xist	üzüm bağlarına düşen ve düştüğünde tüm yaprakların kül içinde kalışını andıran ve bağların o dönem ürün vermesini etkileyen bir hastalık	maladie des vignes, anthracnose	a vine disease, anthracnosis?
aringî	küçükbaş hayvanların yakalandığı ve ağızlarında yara bere oluşuna neden olan bir hastalık	fièvre aphteuse des ovins	foot and mouth disease
arkolk	ateşi karıştırmakta kullanılan şiş veya ağaç	tisonnier	a poker
arode, ardode; adûde	ucunda yası bir demir bulunan ve kökleri yenen bazı bitkileri çıkartmakta kullanılan bir alet	instrument en forme de longue cuiller servant à déterrer des tubercules	a spoon-shaped spade used for digging up tubercles or potatoes
arsûk; asûk	aile bireylerinin veya evin gereksinim duyduğu öteberi	articles de ménage	house-work equipment ?
arxavk	tereyağında un ve soğan kavrularak üzerine sarmısak eklenip suda kaynatıldıktan sonra doğranmış ekmeğin üzerine dökülüp yenen bir yemek	soupe cuisinée en faisant revenir de la farine dans du beurre avec des oignons et de l'ail à laquelle on ajoute des morceaux de pain	a soup made by frying flour in butter with garlic and onions to which pieces of bread are added
aşiq; gewende, mutrib, mitirp	1) ses sanatçısı, müzisyen; 2) mecazi olarak yüzsüz, arsız	1) musicien, chanteur ; 2) (fig.) effronté	1) musician, singer; 2) (fig) an impudent or brazen fellow

aşt bûn; aş bûn, haş bûn, havîş bûn	1) barışık olmak; 2) gönlü alınmak, ikna olmak	1) être en paix, être apaisé ; 2) être réconcilié, se réconcilier	1) to be in peace, to be appeased; 2) to be reconciled
aşt kirin; aş kirin, haş kirin, havîş kirin	1) barışık hale getirmek, 2) gönlünü almak, ikna etmek	1) apaiser, calmer ; 2) réconcilier, convaincre	1) to appease, to calm, 2) to reconcile, to convince
aştî	barış	paix	peace
aşûre	aşure	plat à base de céréales, de sucre et de raisin secs	sweet dish made of cereals, sugar, and raisins
ava bane	susuz yerlerde dışardan taşımayla getirilen su, taşıma su	de l'eau transportée d'une source ou d'une rivière éloignée	water brought from a distant spring or river
ava ber tavê	güneşte bırakılarak ısıtılan su, sıcak su	eau chauffée au soleil, eau chaude	hot water, sun-warmed water
ava reş	katarakt	cataracte (méd.)	cataract (med.)
ava tirş bi ser dil ketin ; li ser dil tirş bûn, mî'de tirş bûn	midesi ekşimek, mide ekşimesi	avoir des renvois d'estomac, avoir de l'acidité ou des aigreurs à l'estomac	to belch, to have heartburn, acid stomach
avayî ; avahî	1) bina; 2) inşaat; 3) yapı	1) immeuble ; 2) construction ; 3) structure	1) a building, block of flats; 2) building; 3) a structure
avdew	yayık ayranına su eklenmiş ayran	*dew* (babeurre) très dilué	dilute buttermilk or yoghurt
avdizî; birîna ragirtî, birîna kêmgirtî	irin toplamış yara	plaie infectée	an infected wound
avdizî bûn	iltihaplanmak	s'infecter	to become infected
avdohnk, avdonk; avgoşt	et suyu, et suyu çorbası,	bouillon de viande	clear soup, broth
avgîr	yağmur sularının uzun süre kalmasına rağmen kurumadığı arazi	terre humide	damp earth
avî; xunav	çiğ	rosée	dew
avî, adj.	sıvı	liquide	liquid
avî, n.	su getirmeye giden	personne qui va chercher de l'eau à la source, porteur d'eau	someone who goes to fetch water from a spring
avik	sperma	sperme	sperm
avildan	dölütün içinde bulunduğu sıvı dolu kese	membrane du foetus	membrane of the foetus
avrabûn	1) su kabarması, 2) nehir taşması	1) montée des eaux ; 2) débordement d'une rivière	1) rising waters; 2) the overflowing of a river's banks
av reşandin	su serpmek	arroser	to water or irrigate
avsîrk, avxwêk; avsûrk	su, tuz ve yağ kaynatıldıktan sonra doğranmış ekmeğin üzerine dökülerek yenen bir yemek	bouillon fait avec de l'eau du beurre et de l'ail	a clear soup made of butter, water and garlic
avzêm, avzên; avzêhn	1) yazları kuruyan sızıntı kaynak; 2) sulak arazi	1) source de printemps qui tarit en été ; 2) terre irriguée ou humide	1) a spring-time spring that dries up in the summer; 2) irrigated or damp land
avzêrkirî, seravzêrkirî; avzêrtamdayî	altın suyuna batırılmış	plaqué or	gold plated
avzûnk; avzûm	kayış tokası	boucle de ceinture	a belt buckle
awir; aşur	bakış	regard	a look
axibîn, axivîn, xewr dayîn ; veaxivîn	nüks, nüksetmek	rechuter, faire une rechute	to relapse, to cause a relapse
axreşk	orgik toprak	terre noire	black earth
axur; axil, axûr, axir	ahır (not: bazı yörelerde Kürtçe'deki afir 'ın karşılığı olan hayvan yemliğinin konduğu yere de denilir.)	étable	stable
ayn, (aynê bizna kol...); ay, ayik	ah	aïe, cri de douleur	aïe, a cry of pain
azirîn; aryan, arîn, arhan, bi keleşewatî girîn	içli içli ağlamak	pleurer à chaudes larmes	weeping bitterly

Peyvên stranên folklorî

Amadekar : Emîn NAROZÎ

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî
derdê bêderman	dermansız dert	mal incurable	an incurable illness
êdî; hêdî, îdî	artık	désormais	henceforth
kîjan; kîj, kîşk, kîjik	hangi, hangisi	lequel, laquelle	which
bi qîma xwe bûn; bi riza dilê xwe bûn, bi dilê xwe bûn	paşa gönlü bilmek	agir à sa guise	acts in his own way
malmîrat, malxirab, malnexirab, malneket, malwêran, kulmal, kulmalneketî, maldêran	evi yıkılası	ô malheureux, que ta maison soit détruite	oh wretch! May your house be destroyed
malxopan	evi yıkılası, evi barkı yıkılası	que ta maison soit en ruines	may your house be in ruins
xwe avêtin yekî	yalvarmak, yalvarıp yakarmak	supplier qqn	to beg s.o.
helal, helalî; helala (helalîya) yekî / helalê (helalîyê) yekê	zevce, nikahlı eş	épouse légitime	legitimate or legal wife
êra; iro, ero, oro (êra malxirabo)	seni ...!, hele ...! (evi yıkılası seni)	ô toi, malheureux	H! you wretch!
qê; qey, ma, ma qey	sanki	comme si, on dirait que	as if, as though
li hev civîn, civiyan; li hev kom bûn, xirve bûn	toplanmak	se réunir, s'assembler	to meet, to get together
şîranî; şêranî, şîrînî, şirînî	1) şerbet töreni; 2) tatlı	1) réception de fiançailles où l'on offre du sirop ; 2) douceur, gâteau, dessert	1) a reception for an engagement in which fruit syrop or cordial is served; 2) a sweet, desert, dessert or cake
siwar; siyar	atlı	cavalier	cavalier, horseman
evdal	abdal	pauvre, pauvre derviche	poor man, poor dervish
naşît	toy	novice, inexpérimenté	a novice, s.o. inexperienced
bermiraz; bermirad	muradına erme çağında olan	adolescent qui arrive à l'âge de se marier	a teen-ager of marriageable age
gîya; gîha	ot	herbe	grass, a herb
înca; îca, îja, vêca	bu kez, bu sefer, şimdi	cette fois-ci	this time
tek: 1) bi tenê, tinê, bêkes, bêheval; 2) yekane, yekta, bêemsal; 3) kit, fer	1) tek, yalnız, kimsesiz; 2) eşsiz; 3) tek	1) seul ; 2) sans pareil ; 3) impair	1) alone; 2) unparalleled; 3) odd numbered
gelek, gelik, pir, zehf	çok	beaucoup	many
mijîn; mêtin, mêhtin	emmek	téter	to suckle
hinek; hindik, hinik, hin	biraz	un peu	a little
xelk; 1) xelq; 2) gel	1) elâlem, el gün; 2) halk	1) autrui ; 2) peuple	1) other people; 2) people
mêl; mêhl, meyl	eşim, eşiklik, meyil	inclination, penchant	an inclination
sar; tezî	soğuk	froid	cold
bala xwe dan; dîna (dêna) xwe dan, berê xwe dan	dikkat etmek	faire attention, prêter attention	to pay attention
xirboz: "gamêşê xirboz" li vir "gamêşê pîr"	kocamış camuş	vieux mufle, vieille peau	old fool

peya bûn; daketin, hatin xwarê	inmek	descendre	to come down
meşîn / meşîyan; bi rê ve çûn, pîyîn	yürümek	marcher	walk
dîwan	divan	cour, divan, assemblée	court, assembly
çep	sol	gauche	left
rast	sağ	droite	right
silav vegirtin; silav wergirtin, silam standin	selamını almak	recevoir des salutations	to receive greetings
qunc; quncik, goşe, qozî(k), qorzî(k), kunc, qulç	iç köşe	angle intérieur, coin	a corner or interior angle
girmilk; girmil, gurmik, girê mil	omuz başı	épaule	shoulder
gîzme; cîzme, cizme	çizme	botte	high boot, top boot
gîzmeya şiftelî; cîzmeyên şiftelî			
qidûm şikestin; qedem şikestin, pê sist bûn, çok sist bûn, çok şikestin	dizleri çözülmek	avoir des genoux qui ne portent plus	unsteady at the knees
fırîn; firyan	1) uçmak; 2) kırılmak	1) s'envoler ; 2) se briser	1) to fly away; 2) to smash oneself
neyartî	düşmanlık	hostilité	enmity
derewîn: 1) ne rast, qelp, ne heqîqî; 2) virrek, virrker	1) yalancı, sahte, uyduruk; 2) yalancı, yalan söyleyen	1) faux, factice ; 2) mensonger, menteur	1) false, fake; 2) a liar
birîna ji binî ve ragirtî	derin yara	plaie infectée	an infected wound
birîn ragirtin (birîna min ragirtiye)	yaranın irin toplaması	s'infecter	to be infected
peya; mêr, zilam, zelam	erkek	homme	a man
şeveq; şefeq, şivaq	şafak	aube	dawn
teze; nû	taze	nouveau, frais	new, fresh
şax vedan	dallanmak	pousser des branches	growing branches
ocax; ûcax, kûçk	ocak	foyer, âtre	hearth
kûran	havza	bassin (géog.)	basin (geog.)

Termên coxrafyayê

Amadekar : 'ELÎŞÊR

kurmancî	tirkî	fransizî	îngilîzî
çiyavanî, keverî	alpinizm, dağcılık	alpinisme	alpinism, mountaineering
kelebesta çem û rûbaran	akarsu yatağı	lit de rivière	river-bed
kûran	havza	bassin	basin
kûrana çem û rûbaran	akarsu havzası	bassin d'une rivière	river basin
leza herikînê	akış hızı	vitesse d'écoulement	flowrate, speed
perava nizim	alçak kıyı	berge basse	lower bank
rejîma herikîna çem û rûbaran	akış rejimi	régulation fluviale	river regulation
sekûya çem û rûbaran	akarsu sekisi	terrasse d'un fleuve	river terrace
stêrka rijyayî	akan yıldız (yıldız kayması)	étoile filante	shooting star
hindav: alî	yön	direction	direction
hindavên serekî	anayönler	directions cardinales	the cardinal points, point of the compass
bakur	kuzey	nord	North
başûr	güney	sud	South
rojhilat	doğu	est	East
rojava	batı	ouest	West
hindavên navberî	arayönler	directions intermédiaires	intermediary directions
bakur-rojhilat, bakurê rojhilat	kuzey-batı	nord-est	North-east
bakur-rojava, bakurê rojava	kuzey-doğu	nord-ouest	North-west
başûr-rojhilat, başûrê rojhilat	güney-doğu	sud-est	South-east
başûr-rojava, başûrê rojava	güney-batı	sud-ouest	South-west
bapîv	anemometre, rüzgar ölçer	anémomètre	anemometer
daristan	orman	forêt	forest
têrdaristan	yoğun ağaçlı	bien boisé, densément boisé	well-forested..., thickly wooded
erdê daristanî	ormanlık arazi	terrain boisé	forested or wooded country
herêma daristanî	ormanlık bölge	région boisée	forested region (area)
daristanên baranê	yağmur ormanları	forêt tropicale humide	tropical rain forest
daristana 'talanî	asal orman (balta girmemiş orman)	forêt vierge	virgin forest

Termên komputerê

Amadekar : Newzad HIRORÎ

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî
data, komputer	bilgisayar, komputer	ordinateur	data (computer)
dîsketgêr	disket sürücüsü, disket okuyucsu	lecteur de disquette	floppy disk drive
CD-gêr	CD sürücüsü, CD okuyucusu	lecteur de CD	CD-drive
ferman	komut	commande	command
lîstikajo	manevra kolu, joystik	joystick, manette de jeu	joystick
binmişk		tapis de souris	mouse pad
bişkok	buton	bouton	button
nimander	kürsor	curseur	cursor
nîşanker	imleç	pointeur	pointer
tik	tık	clique	click
tikandin <bitikîne!>	tıklamak	cliquer	to click
cottik	çift tıklama	double clique	double click
cot tikandin <cot bitikîne!>	çift tıklamak	double cliquer	to double click
skaner	skaner	scanner	scanner
skaner kirin	skaner etmek	scanner	to scan
mîkrofon	mikrofon	microphone	microphone
kamera	kamera	caméra	camera
qelema elektronî	ışıklı kalem	crayon lumineux, lecteur de code bare	light pen
bikartûş	fonksiyon tuşları	touches de fonction	function key
tîrtûş	yön tuşları	touches flèches	arrow key
tîptûş	klavye tuşlar	touches de clavier	character key

Peyvên dunavî

Reşo ZÎLAN

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî

H

hal û hewal, hal û ehwal (pirsîn)	hal hatır (sormak)	prendre des nouvelles de qqn	(to inquire after) some body's health
hal û mal, hal û wext	güç ve takat, varlık	fortune, richesse	fortune, wealth
har û dîn, dîn û har	deli divane, çılgın, çılgın deli	fou à lier, fou enragé	mad, insane, furious
har û hêç	azgın	féroce	ferocious
hatin û çûn	1) gelir gider, 2) geliş gidiş	1) revenu ; 2) va-et-vient, aller et retour	1) income; 2) to go back and forth
havîn û zivistan	yaz kış, yılın her dönemi	en toutes saisons	in all seasons
hawar û gazî	imdat	appel au secours	a call for help
hawar û hêwirze	feryat, figan, çığlık	cri (de détresse, de douleur)	a cry (of distress or pain)
hay û bay = hay û guman	haber, bilgi	information	information, news
hazir û nazir	hazır ve nazır	omniprésent et qui voit tout	omnipresent and all-seeing
heft û heyşt	çekişme	engueulade	a telling off
hej û pej	çalı çırpı	brindilles	twigs
hekîm û loqman	tabip	médecin, guérisseur	a doctor or healer
helal û heram	helal, haram	licite et illicite	licit, illicit
helal û xweş = xweşhelal (be)	helali hoş, kemali afiyet (olsun)	que ce soit à vous et puisez-en	let it be yours to have and enjoy
heq û hiqûq	hak -hukuk	droits	rights
heq û neheq	haklı haksız	à tort et à travers	nonsense
hesab û kitab (hisab û kitab)	hesap kitap	comptes	accounts
hev û du /êk û dû, yek û dû	birbiri	l'un et l'autre	the one and the other, both
heval û hogir	arkadaş-dost, eş-dost	amis et relations	friends and acquaintances
hewa û ba = ba û hewa	iklim, hava	climat	climate, weather
hewes û hişmekar = heyr û hişmekar man	bir şeyin güzelliğinden ötürü dona kalmak	rester ébahi	be astonished, thunderstruck
heya û fedî (fihêt) = şerm û fedî (fihêt), şerm û 'eyp, şerm û 'eyb, fedî(fihêt) û heya, fedî û şerm	ar-haya	honte, pudeur, vergogne	shame, shyness
heyf û mixabin = heyf û xebînet:	ne yazık ki, malesef	malheureusement	unfortunately
heyî û tuneyî = heyî neyî	varı yoku	tout ce qu'il possède	all he owns
hez û hewes	şevk	ardeur, enthousiasme	eagerness, ardor
hîç û pûç	fasafiso	abdsurdités	nonsense,
hil û morî = hil û mircan	boncuktan boyun takısı	collier de verroterie	necklace of glass beads
hilf û kulf	yemek buharı	fumet	smell or aroma (of good food)
hilm û gulm = hulm û gulm	kasvetli hava, kalabalıktan oluşan aşırı boğucu hava	air oppressant, air étouffant	an oppressive or stifling atmosphere
hing û ding	gürültü patırtı	tohu-bohu	chaos
hip û hazir = hîpîhazir	pat diye hazır	tout prêt	all ready
hirç û hov	yabani, vahşi	sauvage	wild
hirm û girm (gurm)	tepinme, gürültü	remue-ménage	turning things topsy-turvy
hirmîn û gurmîn	şamata	vacarme	a din, a row
hiş û aqil = hiş û 'eql	akıl	raison, sagesse	wisdom, reason
hisn û cemal = husn û cemal	güzellik	beauté	beauty
hîz û diz	ibne hırsız, çırkef	abject, minable	abject, despicable
horî û perî = hûrî û perî	huri-peri, çok güzel kadın	beauté féérique	fairy-like beauty
hul û heram = hil û heram, hilî heram	tamamiyle haram, tamamen haram	totalement gâché, inutilisable, interdit	completely ruined, unusable, banned
hûr û gir	irili ufaklı	petit et grand, tout un chacun	small and great, one and all
hûr û kûr = hûr û dûr	ince eleyip sık dokuma	d'une façon approfondie, détaillée	in a detailed or profound manner
hûr û mûr	öteberi	des choses et d'autres, articles de ménage	all sorts of things, household objects
hûr û xaş	paramparça	en pièces, en petits morceaux	in pieces, in fragments

I

'irz û 'eyal, 'erz û 'eyal	çoluk çocuk	famille, femme et enfants	family, wife and children
'irz û namûs, 'erz û namûs	ırz ve namus	honneur, vertu (d'une femme)	honour, virtue (of a woman)

Î

îş û kar, îş û 'emel	iş güç	occupation, travail	occupation, work

J

jar û sefîl	yoksul	miséreux	poverty stricken, miserable
jeng û gemar	kir, pas, passak	saleté, souillure	dirt, filth
jeng û jahr	1) zehir zemberek; 2) kir, pas	1) empoisonné, très mauvais ; 2) très sale	1) poisoned (poisonous) very bad; 2) filthy, dirty
jin û mêr	karı koca	couple, mari et femme	a couple, husband and wife
jin û zar, biçûk û 'eyal	çoluk çocuk	famille, femme et enfants	family, wife and children
jintî û mêrtî	karıkocalık	lien de mariage	bonds of marriage
jîr û zana	bilgili ve becerikli	sage et habile	wise or skilful
jor û jêr =jêr û jor, jor û xwar	1) yer gök; 2) alt üst, yukarı aşağı	1) ciel et terre ; 2) haut et bas	1) heaven and earth; 2) high and low

Zayîn û mirina heywanan

Amadekar : Têmûrê XELÎL

kurdî	**navên heywanan**	**ganxwastin**	**bergirtin, pêmayîn, girtin, tovgirtin**	**avisbûn**	**zayîn**	**mirin**
tirkî	hayvan adları	çiftleşme arzusu	döllenme	gebelik	doğurma	ölüm
fransizî	noms d’animaux	en chaleur	fécondation	grossesse	mise bas	mort, crève
îngilîzî	animals’ names	on heat	impregnation	pregnancy	giving birth	death
kurdî	mih* û beran (*mîh, mî)	hatin beran	bergirtin	avis	zayîn	mirin
tirkî	koyun ve koç	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek
fransizî	brebis et belier	être saillie ou couverte	fécondation	pleine	mettre bas	crever, mourir
îngilîzî	ewe and ram	to be covered	impregnation	pregnant	to lamb	to die
kurdî	bizin û nêrî	hatin nêrî	bergirtin	avis	zayîn	mirin
tirkî	keçi ve teke	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek
fransizî	chèvre et bouc	être saillie ou couverte	fécondation	pleine	mettre bas	crever, mourir
îngilîzî	goat	to be covered	impregnation	pregnant	to kid	to die
kurdî	çêlek* û ga (*çêl, mange, manga)	hatin ga, hatin kel	bergirtin	avis	zayîn	mirin
tirkî	inek ve boğa (öküz)	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek
fransizî	vache et taureau	être saillie ou couverte	fécondation	pleine	vêler	crever, mourir
îngilîzî	cow and bull	to be covered	impregnation	pregnant	to calve	to die
kurdî	mehîn* û hesp (*mahîn, mi’în)	fehl* bûn (*fal)	bergirtin	avis	zayîn	banzdan, can dan, sekitîn, mirin
tirkî	kısrak ve at	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek, gebermek
fransizî	jument et étalon (cheval)	être saillie ou montée	fécondation	pleine	mettre bas	crever
îngilîzî	mare and stallion (horse)	to be covered	impregnation	pregnant	to foal	to die
kurdî	maker* û nêreker (*manker)	fehl* bûn (*fal)	bergirtin	avis	zayîn	banzdan, can dan, sekitîn, mirin
tirkî	dişi eşek ve eşek	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek, gerbermek
fransizî	ânesse et âne	être saillie ou montée	fécondation	pleine	mettre bas	crever, mourir
îngilîzî	jenny and jack-ass	to be covered	impregnation	pregnant	to give birth	to die
kurdî	dêlese* û se (*dêlik, dêl, dêhl)	hatin ba, bi ba bûn, li ba bûn	bergirtin	avis	teliqîn, terikîn, derikîn	sekitîn, cehimîn, hişk bûn, zuha bûn
tirkî	dişi köpek ve köpek	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek
fransizî	chienne et chien	être couverte	fécondation	pleine	mettre bas	crever
îngilîzî	bitch and dog	to be covered	impregnation	pregnant	to pup	to die
kurdî	pisîk* (*pişîk, pisîng, kitik)	gernewikî bûn, nirnewî bûn, qirniyêwî bûn, hatin gon, gonevên	bergirtin	avis	teliqîn, terikîn, derikîn	mirin, sekitîn, hişk bûn
tirkî	kedi	çiftleşmek	döllenme	gebe	doğurmak	ölmek
fransizî	chatte et chat	être couverte	fécondation	pleine	mettre bas	crever, mourir
îngilîzî	cat	to be covered	impregnation	pregnant	to have kittens	to die

kurdî	lê siwar bûn = bazdan ser = xwe avêtin ser : gayîn, gan (ji bo hesp û keran)
tirkî	çiftleşmek (at ve dişi eşekler için)
fransizî	monter, saillir, couvrir (pour le cheval et l’âne)
îngilîzî	to breed (all male animals)
kurdî	xwe kişandin = xwe kêşan : ganxwarin (ji bo mehîn û makeran)
tirkî	çiftleşmek (kısrak ve dişi eşekler için)
fransizî	être saillie, être montée, être couverte (pour la jument et l’ânesse)
îngilîzî	to be covered
kurdî	kişandin ser = kêşan ser : gankirin (ji bo hesp û keran)
tirkî	çiftleşmek (at ve dişi eşekler için)
fransizî	faire saillir, faire couvrir (pour le cheval et l’âne)
îngilîzî	to breed
kurdî	rabûn ser = gankirin (ji bo hesp, ker, ga, nêrî û beranan)
tirkî	çiftleşmek (at, eşek, boğa, teke ve koçlar için)
fransizî	couvrir, saillir (pour le taureau, le bélier, le bouc, le cheval et l’âne)
îngilîzî	to breed
kurdî	fiskandin = fisandin, pêde fis kirin, pêde fisîn : gankirin (ya hin heywanên din yên ku hêkan dikin) (>dîk fiskande mirîşkê, dîkilî mirîşk fisand, dîk bi mirîşkê de fis kir)
tirkî	çiftleşmek (yumurtlayan hayvaların erkek olanları için)
fransizî	couvrir, (pour les oiseaux et gallinacés)
îngilîzî	to breed
kurdî	qemitîn = têkdeman : ji ber krampê di organa mêtiyê de asêmana organa nêriyê
tirkî	vajinizm, penisin vajinada kramptan ötürü kısılması
fransizî	vaginisme
îngilîzî	vaginism

Peyvên kurdî-îranî di zimanê cîran de

1 - Di zimanê tirkî de (VII)

Amadekar : Reşo ZÎLAN
Behroz ŞUCAÎ

	fransizî	îngilîzî
R		
raf: *ref, refik*, ***far:*** ref	étagère	shelf
rahşan: *rehşan, rexşan*, ***far:*** rexşan	brillant, scintillant, luisant	gleaming, shining, glittering
rahvan: *rewan, rehwan*, ***far:*** revan, ***peh:*** ruwan	amble	amble, ambling pace
rast: *rast*, ***far:*** rast, ***peh:*** rast, ***part:*** raşt	1) droit ; 2) vrai	right
reçel: *reçel, rîçal, rêçal*, ***far:*** rîçar, rîçal	confiture	jam, fruit preserue
rehber: *rêber, rehber*, ***far:*** rehber	guide	guide
rencide: *rencîde*, ***far:*** rencîde, ***peh:*** reng, rencênîten	offensé, blessé, vexé	offended, hurt, injured
rençper: *rêncber, rencber, rêcber*, ***far:*** rencber	laboureur, journalier	laborer, day laborer
rende: *rende, rinde*, ***far:*** rende, ***peh:*** rendîten	rabot	carpenter's plane
rengârenk: *rengareng, rengûreng, rengrengî*, ***far:*** rengareng	coloré, multicolor	multicolored, of various colours
renk: *reng*, ***far:*** reng, ***peh:*** reng	couleur	colour
reva: *rewa*, ***far:*** rewa, ***peh:*** rewak	convenable, digne, approprié	suitable, worth, proper
revan: *rewan*, ***far:*** rewan, ***peh:*** ruwan	amble	amble
revani: *rewanî*, ***far:*** rewanî	dessert à base de farine, de sucre et des œufs	sweet made of semolina
rezene: *rizyan, rizyane, raziyane, rizyank*, ***far:*** raziyane	fenouil	common fennel
rıhtım: *rixtim*, ***far:*** rîg, ***peh:*** rîk	quai	quay, wharf,
ruşen: *rûşen, rohn*, ***far:*** roşen, ***peh:*** roşn	radieux, rayonnant, lumineux	bright, illuminated, shining
S		
saç: *sac*, ***far:*** sac	1) tôle, en tôle ; 2) plaque de tôle couverte sur laquelle on cuit du pain	1) sheet iron, made of sheet iron; 2) thin iron plate for baking
sade: *sade*, ***far:*** sade	1) simple ; 2) pur, non mélangé	1) mere, simple; 2) unmixed, pure, plain
sahte: *sexte*, ***far:*** saxte, ***peh:*** saxten	faux, truqué, apocryphe	false, sham, counterfeit
sahtekâr: *sextekar*, ***far:*** saxte, kar, ***peh:*** saxten, kar	contrefaiteur, faussaire, truqueur	forger, who counterfeits
salname: *salname*, ***far:*** salname, ***peh:*** sal+namek	annales	yearbook, annual
salt: *selt*	seulement, rien que	merely, solely
salyan: *salyane*, ***far:*** saliyan, salyane	taxe annuelle	yearly tax
saman: *saman (milk û saman)*, ***far:*** saman, ***peh:*** saman	richesse, bien-être	weatlth, well being
samur: *semûr*, ***far:*** semû, ***peh:*** semor	marte, zibeline	sable fur
sandalye: *sendel, sendelî, sandelî, sandalye*, ***far:*** sandelî	chaise, siège	chair, seat
sansar: *sansar, sîmsar*, ***far:*** samsara, simsar	fouine	polecat
saray: *sera, seray*, ***far:*** sera, seray, ***peh:*** seray	palais	palace
sarhoş: *serxweş, serxoş*, ***far:*** serxwoş	ivre, ivrogne	drunk, drunkard
sarnıç: *sarinc*, ***far:*** sarûc, çarûk, ***peh:*** çarûk	citerne	cistern
sası: *sasî, bîhna sasî*, ***far:*** sasî(feqîr)	odeur de décomposition d'un légume	smell of decaying vegetable matter
satranç: *setrenc, (=kişik)*, ***far:*** şetreng, şetrenc, ***peh:*** çetreng	échecs	chess
saye: *saye*, ***far:*** saye, ***peh:*** sayek	grâce à	thanks to
sayvan: *sîwan, sêwan*, ***far:*** sayeban	ombrelle, parasol	parasol, umbrella
saz: *saz (alaveke mûzîkî)*, ***far:*** saz	instrument de musique	musical instrument
sebze: *sebze, sewze*, ***far:*** sebze, sebzî	légume	vegetable
segâh: *sêgah*, ***far:*** sêgah	mode musical segah	segah musical mode
seğmen / seymen/ sekban: *1. segvan, 2. sekban, sekvan (=nîşangir)*, ***far:*** segban	1) serviteur chargé de chiens ; 2) bon tireur	1) servant in charge of dogs; 2) a good shot, a sharp-shooter
sehpa: *sêpê, sehpa*, ***far:*** sêpa	1) trépied ; 2) gibet, potence	1) three legged stool or table; 2) gallows
seki: *sekû, sekî*, ***far:*** sekû	balzane	white sock on a horse
sepet: *sepet, sebet*, ***far:*** sebed	pannier	basket
ser: *ser, serî*, ***far:*** ser, ***peh:*** ser	tête, chef	head, chief, headman
serap (ılgım, yaylım): *serab*, ***far:*** serab	mirage	mirage
serbaz: *serbaz*, ***far:*** serbaz	brave, soldat	soldier
serbest: *serbest*, ***far:*** ser+beste	libre, indépendant	free, independent
serçe: *serçe (=beytik)*, ***far:*** ser+çe	moineau	sparrow
serdar: serdar, ***far:*** serdar, ***peh:*** serdar	commandant, général	commander, general
serencam: *serencam*, ***far:*** serencam	conclusion, résultat	conclusion result
sergerde: *sergerde*, ***far:*** serkerde, sergerdan, sergeşte	chef de bande	leader of a band
sergüzeşt: *serguzeşt*, ***far:*** serguzeşt	aventure	adventure
serkeş: *serkêş*, ***far:*** serkeş	désobeissant, rebelle	disobedient, unruly
sermaye: *sermaye*, ***far:*** sermaye	capital, fortune	capital, fortune
sermayedar: *sermayedar*, ***far:*** sermayedar	capitaliste	capialist
sermest: *sermest*, ***far:*** sermest	ivre, grisé	drunk, intoxicated with ....
serpuş: *serpûş*, ***far:*** serpûş	couvre chef	head gear
sersem: *sersem*, ***far:*** sersam	idiot, stupide, abruti	silly, foolish
serseri: *serserî*, ***far:*** serserî	vagabond, errant, vaurien	vagbod, tramp vagrant
sert: *sert*, ***far:*** serd, ***peh:*** sert	dur, raide, rude, sévère	hard, rough, sharp, stern
sertaç: *sertac*, ***far:*** ser+tac	1) couronne ; 2) personne vénérée	1) crown; 2) honored person
servi= selvi: *selbî, selwî, serwî*, ***far:*** serv	cyprès	cypress
serzeniş: *serzeniş*, ***far:*** serzeniş	reproche, réprimande	reproach, reprimand
seyek: *sê û yek*, ***far:*** sê yek	dans le jeu de dés : trois et un	in dice games: three and one
seza: *seza*, ***far:*** seza, ***peh:*** seçak	convenable, approprié	suuitable, convenient
sille: *sîle, zele*, ***far:*** sîlî	gifle	slap
sim: *zîv, sîm*, ***far:*** sîm, ***peh:*** sîm	argent, argenté	silver, silvered
sima: *sîma*, ***far:*** sîma	1) visage, figure ; 2) personnage	1) face, features; 2) personage

simurg: *sîmir, sîmurx*, ***far:*** sîmurẍ, ***peh:*** sênmurv	un oiseau fabuleux de la mythologie iranienne	a mythical bird inhabiting Elburz Mountain
sincap: *sincab (=simore, sihûrî)*, ***far:*** sencab	écureuil	squirrel
sine: *sîne*, ***far:*** sîne, ***peh:*** sênek	poitrine, sein	bosom, breast
sini: *sînî, sinî, sênî*, ***far:*** sînî	grand plateau rond en cuivre	large round capper tray
sipah: *spah, sûpa*, ***far:*** sipah, ***part:*** spah, ***peh:*** spah	armée, troupe	army, troops
sipahî: *spahî*, ***far:*** sipahî	soldat de cavalerie, spahi	cavalry soldier, spahi
sipariş: *spariş, spartin*, ***far:*** sipariş, sifariş, ***peh:*** sperten	commande, commission	order, commission
siper: *sîper, sper*, ***far:*** siper, ***peh:*** sper	1) abri, protection ; 2) tranchée	1) shelter, protection; 2) trench
sirke: *sirke*, ***far:*** sirke, ***peh:*** serkew	vinaigre	vinegar
sitayiş: *stayîş*, ***far:*** sitayiş	louange	praise, enlogy
sitem: *stem, sîtem*, ***far:*** sitem, ***peh:*** stehm	reproche	reproache
suç: *sûc*, ***far:*** sûz, sûc, sûç, ***peh:*** soç	1) crime ; 2) faute, offense	1) crime; 2) offense, fault
suntıraş, *suntıraş: simtraş*, ***far:*** sum+teraş, ***peh:*** sumb	coupe-sabot du maréchal-ferrant	black smith's paring-iron
suzan: *sotin (-soj)*, ***far:*** sûzan, (suxtan: sûz-), ***peh:*** suxtan	ardent, fervent, brûlant	burning, ardent, fervent
sülük: *zirî, zirû, zîro, zûrî, zurî*, ***far:*** zalû, zelû, zelûk	sangsue	leech
sümbül: *simbil*, ***far:*** sunbul	jacinthe	hyacinth
sürme: *surme, sirme*, ***far:*** surme	khôl, collyre	kohl, collyrium
süsen: *sosin, sîsin, sûsin*, ***far:*** sûsen, ***peh:*** sosen	iris	iris
sütun: *stûn*, ***far:*** sitûn, ***peh:*** stûn	colonne, pilier	column, pillar
süvari: *swar, swarî, siyar û siyarî*, ***far:*** sevar, ***peh:*** eswar	cavalier	cavalryman

Ş

şabaş: *şebaş, şabaş*, ***far:*** şad baş, şabaş	bient fait, bravo	well done
şad: *şa, şad*, ***peh:*** şad	joyeux, heureux	joyful, merry, happy
şadırvan: *şadurvan, şadirwan*, ***far:*** şadurvan, şadurban, ***peh:*** şaturvan, şadurwan	fontaine formée d'un réservoir circulaire alimentant des robinets pour les ablutions	reservoir with faucets at the sides for ablutions in a mosque courtyard
şah: *şah, şa, şeh*, ***far:*** şah, şeh, ***peh:*** şah	chah, roi	Shah, king
şahane: *şehane, şahane*, ***far:*** şahane	royal, magnifique	royal, magnificient
şahbaz: *şehbaz*, ***far:*** şehbaz	faucon royal	royal falcon
şahdamar: *şahdamar, şehdamar*, ***far:*** şah+reg	aorte	aorta
şahdane: *şehdane, şahdane*, ***far:*** şahdane, ***peh:*** şahdaneg	perle royale, grosse et brillante, la plus grosse perle d'un rosaire	large and lustrous pearl, largest bead in a rosary
şahî: *şahî*, ***far:*** şahî	royal, impérial	royal, imperial
şahin: *şahîn*, ***far:*** şahin	faucon pérégrin	peregrine hawk
şahinşah: *şahinşah, şehinşah*, ***far:*** şahenşah, ***peh:*** şahenşah	le roi des rois, chah de Perse	the king of kings, shah of Persia
şahnişin: *şaneşîn*, ***far:*** şahnişîn	baie vitrée d'un balcon fermé	bay window of a enclosed balcony
şahzade /şehzade: *şehzade, şahzade*, ***far:*** şahzade	prince, fils du sultan	prince, sultan's son
şal: *şal, şalik*, ***far:*** şal	châle	shawl
şalgam: *şelxem, şêlim (=bin'erd)*, ***far:***	navet	turnip
şalvar: *şelwar, şelwal, şalwar*, ***far:*** şelvar	pantalons bouffants	buggy trousers, shalwar
şaşı: *şaş (=çavşaş, wîr, xêl)*	louche, louchon, bigle	squiting, squint-eye, crosseyed
şatranc: *setrenc (=kişik)*, ***far:*** şetrenc, şetreng, ***peh:*** çetreng	échecs	chess
şayan: *şayan, şayen, (şayenî behs e)*, ***far:*** şayan	convenable, digne, qui mérite	worthy, fitting, deserving, suitable
şayet: *şayed*, ***far:*** şayed	si, si jamais, au cas où	if, perchance
şebboy: *şevbo*, ***far:*** şebbûy	giroflée	wallflower
şebnem: *şewnim, şebnem (=avî,xunav)*, ***far:*** şebnem	rosée	dew
şeftali: *şeftalû, şeftelî, şeftele, çeftelî*, ***far:*** şeftalû, ***peh:*** şiftalûg	pêche	peach
şehir: *şehr, şehir, şar*, ***far:*** şehr, ***peh:*** şehr	ville	city, town
şehnaz: *şehnaz*, ***far:*** şehnaz	un mode de musique orientale	an oriental musical mode
şeker: *şekir*, ***far:*** şeker, ***peh:*** şeker	sucre	sugar
şekip: *şekîb (=bi sebir)*, ***far:*** şekîb	patient, persévérant	patient, enduring, long-suffering
şen: *şên*, ***far:*** şen(g)	joyeux, gai, enjoué	joyous, cheerful
şengül: *şêngul*, ***far:*** şengul	gai, vivant, enjoué	cheerful, lively, playful
şeşcihar: *şeş û çar*, ***far:*** şeş çehar	au tric-trac : six et quatre	in backgommon: six and four
şeşidü: *şeş û du*, ***far:*** şeş o do	au tric-trac : six et deux	in backgommon: six and two
şeşüse: *şeş û sê*, ***far:*** şeş o sê	au tric-trac : six et trois	in backgommon: six and three
şeşyek: *şeş û yek*, ***far:*** şeş yek	au tric-trac : six et un	in backgommon: six and one
şeyda: *şeyda*, ***far:*** şeyda, ***peh:*** şêda	1) fou ; 2) amoureux fou	1) mad, insane; 2) madly in love
şıra: *şîre*, ***far:*** şîre	jus de raisin	grape juice
şirin: *şirîn, şîrîn, şêrîn, şirin*, ***far:*** şîrîn, ***peh:*** şîrên	1) doux ; 2) charmant	1) sweet, delicious; 2) charming
şilte: *şîlte, şelte*, ***far:*** şîlte	matelas fin	thin mattress
şimşir: *şimşîr*, ***far:*** şimşar, şimşad, ***peh:*** şimşar	buis	box wood
şirden: *şîrdan, şîrden*, ***far:*** şîrdan	caillette	second stomach of ruminants
şiri: *şîre (=diranên şîrî)*, ***far:*** şîre	de lait	milky
şiş: *şîş, sîx*, ***far:*** şîş	broche, brochette	spit, skewer
şişhane: *şeşxane*, ***far:*** şeşxan	baril d'un fusil	barrel of a gun
şişe: *şûşe, şîşe*, ***far:*** şîşe, ***peh:*** şîşeg	bouteille	bottle
şive: *şîwe*, ***far:*** şîwe,	accent, manière de prononcer	accent, way of pronouncing
şuh: *şox*, ***far:*** şûx,	coquette, drôle, vivante	coquettish, lively, full of fun

T

ta: *ta, heta*, ***far:*** ta, ***peh:*** ta	jusqu'à même	even until, even as far as
tabanca: *debance*, ***far:*** tepançe	revolver, pistolet	pistol, revolver
taç: *tac*, ***far:*** tac	couronne	crown
tahra: *dehre*, ***far:*** dehre	serpe	reaping-sickle
tahta: *texte*, ***far:*** texte,	bois, en bois, planche de bois	wood, wooden, board
talaş: *talaş, telaş*, ***far:*** teraşe, ***peh:*** taşîten	sciure de bois	wood shavings, sawdust
tambur/ tanbur: *tembûr, tenbûr*, ***far:*** tenbûr, ***peh:*** tenbûr	luth oriental à longue manche	a kind of oriental lute
tane: *dane, tene, dene*, ***far:*** dane, ***peh:*** daneg	pièce, morceau, graine	piece, grain, seed, a single individual thing
tarçın: *darçîn*, ***far:*** darçîn	canelle	cinnamon
tarhana: *terxane*, ***far:*** terxwane, terxîn, terîne	préparation de lait caillé séché et de farine	preparation of dried curds and flour
tas: *tas*, ***far:*** tas	coupe, bol en métal	cup, bowl (made of metal)
tasa: *tase, taswas*, ***far:*** tase	chagrin, anxiété	grief anxiety
tav: *tav, taw*, ***far:*** teb, ***peh:*** teb	bonne température (pour battre le fer)	proper temperature (for hammering iron)
tava: *tawe, tewe, tawek, tawik*, ***far:*** tave, tabe, ***peh:*** tabeg	poêle à frire	frying pan

taze: *teze, taze*, **far:** taze	frais, nouveau, jeune, récent	fresh, new, recent, young
tazı: *tajî*, **far:** tazî,	lévrier, levrette	greyhound, sleuth
tebeşir: *tebeşir, tebaşîr*, **far:** tebaşîr	craie	chalk
tek: *tek*, **far:** tek, **peh:** tag	1) unique, seul ; 2) impair ; 3) seulement	1) single, unique; 2) odd number; 3) only
telaş: *talaş, telaş*, **far:** teraşe, **peh:** taşîten	agitation, inquiétude, alarme	flurry, anxiety, alarm
tele: *tele, telî (daf, dafik, feq, faq, xef)*, **far:** tele, **peh:** teleg	trappe	trap for beasts
tembel: *tenbel, tembel*, **far:** tenbel	paresseux *(ad. et n.)*	lazy, lazy man
ten: *ten*, **far:** ten, **peh:** ten	corps, chair	body, flesh
tencere: *tencere*, **far:** tengîre	marmite	stewpan
teneşir: *teneşo*, **far:** tenşûy	banc de toillette rituelle d'un mort	bench for ritual washing of dead
tenha: *tenha, tenê*, **far:** tenha, **peh:** tenîha	isolé, à l'écart, peu fréquenté	uncrowded, scarcely populated
tepsi: *tebsî, tepsî*, **far:** tebsî	plateau	tray, small tray
ter: *ter*, **far:** ter, **peh:** terr	1) frais, vert ; 2) humide	1) fresh, green; 2) wet, moist
terazi: *terazû, terazî, tirazî, terezî, terezû (şihîn, mêzîn)*, **far:** terazû, **peh:** terazûg	balance	balance, pair of scales
tere: *tere*, **far:** tere	cresson	garden cress
terzi: *terzî*, **far:** derzî, **peh:** derzîg	tailleur, couturier	tailor, dress maker
testere: *destere*, **far:** desterre	scie	saw, handsaw
tezgâh: *dezgeh, destgeh*, **far:** destgah	1) comptoir, établi ; 2) étal ; 3) métier, atelier	1) counter, work bench; 2) bench; 3) loom, workshop
tığ: *tîx*, **far:** tîx, **peh:** têx	1) aiguille à tricoter ; 2) alène	1) crochet needle; 2) awl,
tımar: *tîmar*, **far:** tîmar	étrillage, pansement	grooming, dressing of wounds
tımarhane: *tîmarxane*, **far:** tîmarxane	asile d'aliénés	lunatic asylum
tıraş: *taşîn, tiraş*, **far:** teraş, **peh:** taşîden	coupe (de cheveux, de barbe)	shaving, haircut
tike: *tîke, tike*, **far:** tikke	pièce (de tissu), morceau, particule	piece, patch, particle
tirit: *tirît, tilît, tilte*, **far:** terîd, terît	pain trompé dans la sauce	breach soaked in gravy
tohum: *toxim, toxm, tov*, **far:** toxm, **peh:** tohmeg	graine, semence	seed, grain, semen
top: *top*, **far:** tûb	1) boule, ballon ; 2) le tout ; 3) canon d'artillerie	1) ball; 2) a whole, a whole lot; 3) gun, canon
topuz: *topiz, debûz (gurz)*, **far:** debûs	1) massue ; 2) chignon ; 3) noeud rond	1) mace, club; 2) knot of hair; 3) globular knot
tor: *tor*, **far:** tûr	filet à mailles serrées	fine-meshed fishing net
torba: *torbe*, **far:** tûbre	1) sac ; 2) bourse, scrotum	1) bag; 2) scrotum
tortu: *tort, durdî*, **far:** dûrd	1) résidu, sédiment, dépôt ; 2) lie	1) sediment, deposit; 2) dregs, lees
turp: *tivir, tirp*, **far:** turb	radis	radish
turşu: *tirşîn, tirşî*, **far:** torşî	saumure, légumes saumurés	pickles
tüfek: *tifing, tiving* **far:** tufeng	fusil	rifle, gun

U

usta: *hoste*, **far:** ostad, **peh:** ostad	1) maître artisan ; 2) compétent, habile	1) master (of a craft or a trade); 2) skilled, experienced

Ü

ümit: *omêd, omedî, homêd (hêvî, hîwa)*, **far:** umîd, **peh:** ummêd	espoir, espérance	hope, expectation
üstat: *hoste*, **far:** ostad, **peh:** ostad	maître, professeur	master, teacher

V

viran: *wêran*, **far:** vîran, **peh:** awêran	ruiné, en ruine, dévasté	ruined, in ruins, devastated
virane: *wêrane*, **far:** vîrane	ruine, un bâtiment en ruine	ruins, a building in ruins

Y

yaban: *yaban*, **far:** yaban	1) désert, lieu sauvage ; 2) sauvage	1) desert, wilderness; 2) wild, sauvage
yabani: *yabanî*, **far:** yabanî	1) sauvage, non apprivoisé ; 2) grossier, fruste	1) wild, untamed; 2) boorish
yad: *yad*, **far:** yad, **peh:** eyad	souvenir, évocation, mention	remembrance, recollecting, mention
yâdigâr: *yadigar, yadîgar, yadgar*, **far:** yadigar, **peh:** eyadgar	souvenir, cadeau en souvenir	keepsake, souvenir
yahni: *yaxnî, yexnî, îxnî, êxnî*, **far:** yexmî	ragoût de viande aux oignons	meat stew with onions
yar: *yar*, **far:** yar, **peh:** eyar	bien-aimé(e), amant(e)	lover, one's beloved
yekpare: *yekpare (yekker)*, **far:** yekpare	d'une pièce, d'un tenant	of a single piece, all of a piece

Z

-zâde: *paşgira –zade, –za, –ze, –zî, (wek; mîrzade, mîrza, mîrze, xwerzî, xwerza, birazî, biraza, begzade)*, **far:** zade, **peh:** zaden, zay, zade	1) bien-né, noble ; 2) descendant, né (de)	1) noble, born; 2) son of, descended from
zaman: *zeman*, **far:** zeman, **peh:** zeman, **partî:** jeman	temps, moment, période	time, period, epoch
zambak: *zembeq*, **far:** zenbeq, **peh:** çembeg	lis	lily
zampara: *zenpere, zempare, zampara*, **far:** zen-pare	coureur de jupon, dragueur	womaniser, rake
zar: *1. zarîn, 2. perde*, **far:** 1. zar	1) membrane ; 2) gémissement	1) membrane; 2) weeping bitterly
-zede: *paşgira –zede (wek; felaketzede, qezazede)*, **far:** zede (zeden), **peh:** (zeden)	victime de, rescapé de, frappé par	victim of, survivor of, hit by
zehir: *jehr*, **far:** zehr, **peh:** zehr	poison	poison
zemberek: *zemberek*, **far:** zembûre	1) ressort ; 2) loquet	spring (of watch); 2) spring door-latch
zemin: *zemîn, zevî*, **far:** zemîn, **peh:** zemîg	1) terre, terrain, sol ; 2) fond, arrière-plan	1) earth, ground, soil; 2) background
zenci: *zencî, zincî (reşik)*, **far:** zengî, **peh:** zengîg	1) nègre, négresse ; 2) Ethiopien	1) negro; 2 Ethiopian
zengin: *zengîn*, **far:** sengîn	riche, opulent	rich, wealthy
zerdali: *zerdalû, zerdele*, **far:** zerdalû, **peh:** zerdalûg	abricot sauvage	wild apricot
zerde: *zer, zerik*, **far:** zerde, **peh:** zerdeg	plat sucré de riz au safran	dish of sweetened rice colored with saffran
zerdeçal: *zerço, zerdeço (riha zer)*, **far:** zerdçûbe, zerdçobag	(bot.) curcuma, safran des Indes	(bot.) turmeric
zımba: *zimbe*, **far:** sunbe	perforateur, poinçon	drill, punch
zımpara: *zimpere, zimpare, sumbete*, **far:** sunbade, sumbade	émeri,	emery
zındık: *zindîq (=zend, yê ji dînê zerdeştî)*, **far:** zend, **peh:** zendîk	mécréant, impie, hérésique	unbeliever, impious, heretic
zırh: *zirx, zirih, zirêh, zirî*, **far:** zirêh, **peh:** zrêh	cuirasse, armure, blindage	armour, armour plating
zırnık: *zirnîx, zernîx, zirnîq*, **far:** zirnîx	orpiment	orpiment
zıvana: *ziwane, zîwan*, **far:** zebane	tubule, tenon	tenon, appendage shaped like a tangue
zil: *zîl*, **far:** zel	1) sonnette ; 2) cymbale	1) bell; 2) cymbol
zincir: *zincîr*, **far:** zencîr, **peh:** zencîr	chaîne	chain, fetters
zindan: *zîndan, zindan*, **far:** zindan, **peh:** zêndan	cachot, prison	prison, dungeon
ziyan: *zîyan*, **far:** ziyan, **peh:** zîyan	dommage, préjudice, perte	dammages, loss
ziyankâr: *zîyankar*, **far:** ziyankar, **peh:** ziyangar	gaspilleur, dépensier	wasteful
zor: *zor*, **far:** zûr, **peh:** zûr	1) dur, difficile ; 2) force ; 3) violence	1) hard, difficult; 2) strength, might, 3) violence
zorba: *zorbe, zorba*, **far:** zûrba	1) brute ; 2) violent, brutal	1) bully; 2) violent, brutal;
zurna: *zirne, zurne*, **far:** surna	(mus.) zurna, sorte de haut-bois utilisé dans la musique populaire	(mus.) zurna, a double-reed instrument played with a drum in folk music

KURMANCÎ
MAGAZINE LINGUISTIQUE KURDE
Supplément du bulletin de liaison et d'information
N° C.P. : 65913 A.S.

106, rue La Fayette, 75010 Paris - France
Tel. : 00 33 (0)1 48 24 64 64
www.fikp.org
Directeur de la publication : Reşo ZÎLAN
Réalisation : S. ILITCH & M. HASSAN